

[Tove Jørgensen]

kun er familiens private problem. Familien skal have hjælp af samfundet for at kunne klare denne opgave, men ikke nødvendigvis på den måde, som kristeligt folkeparti forestiller sig, ved at samfundet yder bidrag til den enkelte voksne i hjemmet.

I fortidens samfund – og det gælder stadig i visse u-lande – var antallet af børn afgørende med hensyn til forældrenes sikkerhed for, at de blev forsørgt i deres alderdom. Således er det ikke mere. Samfundet har overtaget forpligtelsen over for de ældre og syge. At det så ikke varetager den, som vi kunne ønske det fra DKPs side, er en anden sag. Men det er en kendsgerning, at også barnløse er sikre på en alderdomsforsørgelse på samme niveau som folk, der har børn. Det ville de ikke være, hvis disse børn ikke havde eksisteret og kunnet producere, med andre ord tage over efter den forrige generation. Over skatterne bidrager vi alle sammen til alle ældre og alle syge. Men har vi taget konsekvensen af dette forhold i den anden ende? Har vi forpligtet den for tiden produktive generation, dvs. fremtidens ældre, til at bidrage til den nye generations opvækst og uddannelse?

Det har vi kun i et vist omfang, og her hører kristeligt folkeparti til de partier, der hævder, at dette hører til familiens private sag; det har vi også hørt fru Inger Stilling Pedersen sige her i dag. Det, kristeligt folkeparti i virkeligheden vil gøre sig til talsmand for, er, at samfundet skal betale til de enkelte voksne, så de kan gå hjemme og påtage sig de sociale opgaver og den pleje af og omsorg for ældre og syge, som samfundet ikke i tilstrækkeligt omfang har formået at leve op til. Men hvor lang tid af et menneskes liv skal der være tale om? Skal det være under hele et barns opvækst, eller skal det være, mens barnet er ganske lille? Og hvad med de enlige forældre? Hvorledes bevarer de kontakten med omverdenen, og hvorledes sikrer vi, at den eller de voksne, der påtager sig opgaven, kan vende tilbage til arbejdsmarkedet? Hvor megen tid skal vi beregne til pleje og omsorg? Det er jo ikke alle familier, der har en syg eller en gammel, der skal passes.

Nu har kristeligt folkeparti selv bragt nationaløkonomien ind i billedet. Hvis vi skal se nationaløkonomisk på det, er det nødvendigt at vurdere som følger: hvis der fødes 1,7 børn pr. kvinde, må det betyde knap 1 barn

pr. voksen. Der er jo nogenlunde lige mange mænd og kvinder i vores samfund. Hvis vi pr. barn skulle betale en voksen 3 år af vedkommendes livsløb for at gå hjemme, virker det ikke urimeligt. Men der er dog ingen, der siger, at de skal tages i sammenhæng. Hvis vi regner barselhvile, fravær som følge af barnets sygdom osv. med, er 3 år sikkert et rimeligt udgangspunkt for en økonomisk vurdering. Men hvis vi ikke kan skaffe den voksne arbejde i den øvrige tid, eller hvis man forudsætter, at den enkelte skal gå konstant hjemme, så bliver det en samfundsmæssig udgift af dimensioner, uden at vi kvalitativt får en tilsvarende forbedring.

Vi er enige i, at den indsats, der ydes ulønnet, fortrinsvis af kvinderne, har en samfundøkonomisk værdi, som vi ikke regner med i bruttonationalproduktet, fordi det netop ikke er lønarbejde og altså ikke kan prisfastsættes. Men mon ikke den svenske professor Hegelands vurderinger er beregnet på et galt grundlag? Mon de er beregnet over livstid pr. kvinde? For det er jo sådan, at kvinderne, eller mændene for den sags skyld, ikke har børn hele tiden, og der er heller ikke ældre og syge, der skal passes i hele livstiden.

Hvis vi prisfastsatte privatarbejde, kunne det i øvrigt medføre, at værdien af dette arbejde blev gjort skattepligtig, således at de ægtefæller, hvoraf den ene går hjemme, faktisk blev sat i skat af den arbejdsværdi, de faktisk råder over. Men det kan enhver vist indse er urealistisk og uholdbart. Modsat er det da lige så urimeligt at beskatte mennesker, der både arbejder i produktionen og samtidig klarer opgaverne i hjemmet, for at betale til dem, der kun arbejder i hjemmet, og som således alt andet lige yder en mindre indsats.

Der er altså ikke tale om en nedvurdering af den hjemmearbejdendes indsats, men der er tale om at vurdere den i forhold til dem, der arbejder både ude og hjemme. Hvis vi ser sådan på det, tror jeg, det er klart, at samfundet har størst økonomisk fordel af, at alle produktive voksne deltager i samfundets fællesopgaver, enten i den direkte produktion, i distributionen og planlægningen eller som lønnet arbejdskraft i den sociale, undervisningsmæssige eller sundhedsmæssige sektor. Derved opnås den bedst mulige udnyttel-